

עין משפט
גזר מצוה

ג:

ציאות השבת פרק ראשון שבת

ממורת הש"ס

א וזכרתי את בני ישראל
ב וזכרתי את בני ישראל
ג וזכרתי את בני ישראל
ד וזכרתי את בני ישראל
ה וזכרתי את בני ישראל
ו וזכרתי את בני ישראל
ז וזכרתי את בני ישראל
ח וזכרתי את בני ישראל
ט וזכרתי את בני ישראל
י וזכרתי את בני ישראל
יא וזכרתי את בני ישראל
יב וזכרתי את בני ישראל
יג וזכרתי את בני ישראל
יד וזכרתי את בני ישראל
טו וזכרתי את בני ישראל
טז וזכרתי את בני ישראל
יז וזכרתי את בני ישראל
יח וזכרתי את בני ישראל
יט וזכרתי את בני ישראל
כ וזכרתי את בני ישראל
כא וזכרתי את בני ישראל
כב וזכרתי את בני ישראל
כג וזכרתי את בני ישראל
כד וזכרתי את בני ישראל
כה וזכרתי את בני ישראל
כו וזכרתי את בני ישראל
כז וזכרתי את בני ישראל
כח וזכרתי את בני ישראל
כט וזכרתי את בני ישראל
ל וזכרתי את בני ישראל

בר פתסי. בן גדולים: לא תשיליה. כלומר שאין לבו למס' זו שמא יבטיח: מבעוד יום. דהיינו דומיא דהשמיטה חבירו בשבת דהכא והכא ליכא עקירה דאיסור גביה: שאינו דומה לידו. הפשוטה לפניו וגופו לחוץ ונתן חבירו למוכה: אמר אבי פשיטא לי. מתמנעת לידו של אדם הפשוטה לרשות אחרת אינה נזקקת אחר גופו לגמרי להיות כרשות שהוא עומד בה בין שהוא רשות היחיד בין שהוא רשות הרבים: כרה"ר לא דמיא מידו דעני. דקתני ממני דכי נטול בעי' ממוכה פטור: וכרה"ר לא דמיא חס פשוטה לרשות הרבים: מידו דכעה"ס. דקתני נטול עני ממוכה פטור: עני אכתי. השתא דחויין דלאו צמר גופו שדיין לה לענין איחוינו מדאורייתא אלמא איסורג דרשות מי אחמור עלה רבנן למיחוי כרמלית דהכא דהושיט ידו מלאה לרשות אחרת לא יחזירה אללא והא ק"ך פשוטה עד שתחקך דכיון דלאו צמר גופו גרידא נעשית לה רשות אחרת מדרבנן לנזור רשות מדכניהם לשבת שאסור להכניס והלויא ממני לרה"ר ורה"ר ושמו כרמלית דהתנין דפרקין וק"ו ד' רשות לשבת כרמלית לטון וערו וכרמליתו שאינו לא הילוך ממנו לרבים ולא משמים רה"ר: מי קנסוס. הוילא והתחיל בה באיסור: למטה מ'. רה"ר הוא קנסוס רבנן ושוויה כרמלית ללא ליהדרה: למעלה מ'. דלדור מקום פטור הוא כרתא בהזקק ולקמן ק"ו הוזקק ד"א כותול למעלה מ' טפחים סורק חזיר ופטור דלא הו"ר הר"ר למעלה מ' הלך לא קנסוס דלאו איסורא עביד: ואיבעי' אימא אידי ואידי למטה מ' טפחים ולא כרמלית דמיא. למהו רשות לעלמה: כאן מצע". הושיטה מצע"י מחזירה משתחקך דלאו רשות לעלמה היא אללא צמר גופו גרידא: כאן משתחקך. הושיטה משתסיכה קנסוס. ולא שתתא רשות לעלמה דאי"ל ח"ך מצעדי יום מיתסר אללא קנסא בעלמא: מצע"י דאי שדי ליה. כלומר היכא דהושיטה מבעוד יום שאס חסרונה להחזירה וישלך מידו החפץ כדי להקל טרמו לא אחי ליה חזיר טהאת דלא הו עקירה בשבת אללא הנחה למורה ואיסורא דרבנן הוא

היה טעון אובדן וששקן מבעוד יום בו' חזירי דכלל עמד לא מחייב אע"ג דעקירת גופו כעקירת חפץ דמי לא בטלה עקירה ראשונה כדאמר לקמן (ד' ה') המפנה חפצו מוית לזית ונמלך עליהן להוילא פטור ראשונה לך ונקט מבעוד יום לאשמעין דעקירת גופו כעקירת חפץ דמי דאי הוה נקט טוען עלמא משתסיכה ועמד לפוש לא היה משמע מדי לפוליו אי עקירה והנחה גופו לא הוה עקירה והנחה חייב משום עקירה ראשונה: מהו שהעשה בברסיתא. כגון שהוילא ידו מלאה לחוץ ולהאדורה אללא בע"א לא דהא חנן בפרק כתרף דעירובין (ד' נה:) עומד אדם כרה"ר ומטלטל כרה"ר ולא הוה כרמלית אללא לענין רשות שהגוף חס כדומה יותר לשמי רשות: מי קנסוס רבנן אהדורה. גראה לר"י דגמס מי אסרוה ולא גמס מי קנסוס דלקמן בסמוך כי מוקמא דלאו כרמלית דמיא אמרין דאסור להחזירה משום קנס ושמא הא דעבדוס כרמלית מי הו קנסא וי"מ דאסור בשוגג אימבעוד יום:

גליון הש"ס

ג' וזכרתי את בני ישראל
ד' וזכרתי את בני ישראל
ה' וזכרתי את בני ישראל
ו' וזכרתי את בני ישראל
ז' וזכרתי את בני ישראל
ח' וזכרתי את בני ישראל
ט' וזכרתי את בני ישראל
י' וזכרתי את בני ישראל
יא' וזכרתי את בני ישראל
יב' וזכרתי את בני ישראל
יג' וזכרתי את בני ישראל
יד' וזכרתי את בני ישראל
טו' וזכרתי את בני ישראל
טז' וזכרתי את בני ישראל
יז' וזכרתי את בני ישראל
יח' וזכרתי את בני ישראל
יט' וזכרתי את בני ישראל
כ' וזכרתי את בני ישראל
כא' וזכרתי את בני ישראל
כב' וזכרתי את בני ישראל
כג' וזכרתי את בני ישראל
כד' וזכרתי את בני ישראל
כה' וזכרתי את בני ישראל
כו' וזכרתי את בני ישראל
כז' וזכרתי את בני ישראל
כח' וזכרתי את בני ישראל
כט' וזכרתי את בני ישראל
ל' וזכרתי את בני ישראל

א"ל ר' חייא לרב א"ב פחתי לא אמינא לך א"כ כי קאי רבי ברהא מסכתא לא תשיליה במסכתא אחריתא דילמא לאו אדעתיה דאי לאו דרבי גברא רבה הוא כספתיה דמושני לך שינויא דלאו שינויא הוא השתא מיהת שפיר משני לך דתניא היה טעון אובדן ומושקן מבעוד יום והוציא לחוץ משחשיכה חייב לפי שאינו רומה לידו: אמר אבי פשיטא לי ידו של אדם אינה לא כרה"ר ולא כרה"ר כרה"ר לא דמיא מידו דעני כרה"ר לא דמיא מידו דעני שד"ה בעי אבי ידו של אדם מהו שתעשה ככרמלי' מי קנסוס רבנן לאהדורי לגביה או לא ת"ש היתה ידו מלאה פירות והוציאה לחוץ תני הדיא אסור להחזירה ותני אידך מותר להחזירה מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר ככרמלי' דמיא ומ"מ לאו ככרמלית דמיא לא דכ"ע ככרמלית דמיא ולא קשיא אבוי מוערה באן למעלה מוערה ואיבעי' אידי ואידי למטה מוערה ולא ככרמלית דמיא ולא קשיא באן מבעוד יום כאן משחשיכה מבעוד יום לא קנסוס רבנן משחשיכה קנסוס רבנן אדרבה איפכא מסתברא מבעוד יום דאי שדי ליה לא אתי לדי חוב הטאת ליקנסו' רבנן משחשיכו' דאי שדי ליה אתי בהו לדי חוב הטאת לא ליקנסו' רבנן ומדלא קא משנינן הכי י"א תפשוט דרב ביבי בר אבוי דבעי רבי ביבי בר אבוי הדביק פת בתנור התירו לו לירדותה קודם שיבא לדי חוב הטאת או לא התירו תפשוט דלא התירו י"א לא קשיא ותפשוט ואיבעי' אימא לעולם לא תפשוט ולא קשיא באן בשוגג כאן במזיד בשוגג לא קנסוס רבנן במזיד קנסוס רבנן ואיבעי' אידי ואידי בשוגג י"הכא י"ב קנסוס שוגג אמו מוזד קמיפלגי מר סבר קנסוס שוגג אמו מוזד סבר לא קנסוס שוגג אמו מוזד ואיבעי' אימא לעולם לא קנסוס ולא קשיא י"כאן לאותה חצר כאן

באן א"שעיה ט"ו. וא"ת למעלה מ' נכהלמא נמי מותר להוילא דהו מקום פטור וי"ל דקמ"ל דלפלו הוילא מתחלה דרך מטה מ' מותר להחזירה למעלה מ' ולא קנסין ליה: התיירו' אי צדוותה. ואע"ג דאמרין כרה"ר בפרק י"ט (ד' טז:) וקסו כל מלאכת עבודה לא תעשו וגו' יאלו תקיעת סופר ורדיית הפת שחכמה היא וזניה מלאכה מ"מ מדרבנן אסורה כדאמר בכל כתיב הקדש ולקמן ק"ו: וקסו ולא ירדה צמורה אללא בסכין וכן תקיעת סופר אסור מדרבנן תקן בפ"ב דרה"ה (ד' ג:) און מעכבין התנוקות מלתקוע משום מינוך הא גמס מעכבין: ואיבעי' אימא אע"פ א"א תפשוט. גראה לר"י

רבינו הגנאל

אבי אבי ידו של אדם אנת
ביתו בחרוהו. שאלו
היתה תשובה חזירה לא
היה בעיניו ונטולו מוכתה
חייב. ובהרה"ר לא דמיא
מידו דכעה"ס. ועוד אילו
היתה תשובה לא נתייב
העני ונטולו מוכתה והוא
בית חייב. ומי דאמר
אבי ידו של אדם אנת לא
כיהי"ו ולא כיהי"ו. העיר
לשאלו מידו שמיחשיכו ידו
בכרמלית ואם תעביה
לחזירה כיון שלא צמח
החפץ אי לאו תני חטא
מורה לחזירה. ונתן
איך אסור וישלוקו ויתקין
ואקטין ורא רחמי סופר
לחזירה באיזה חצר.

דל"ג לעולם לא תפשוט דאע"ג דאיכא שינויא אחריתא דלא תיקשי שני כרייתות אהדי עדין איכא למיפשט דרב ביבי מני בית המדרש מדלא משני איפכא מכלל דלא החזירו ולרשב"א גראה דשפיר גריס ליה

דממאי דלא משני איפכא ליכא למיפשט דסברי בני בית המדרש דלא החזירו דהא דלא משני איפכא לפי שאין גראה סברא לעולם לומר משחשיכה לא קנסוס מבעוד יום קנסוס דאי משחשיכה לא קנסוס שוג דל"ג לומר מבעוד יום קנסוס דהו כחוכא ואתלולא ואע"פ שאין שייך טעם משחשיכה לומר כמבעוד יום ולעיל ה"פ מדלא משנינו הכי לפי שאין גראה להם סברא לומר כן והוצרכו לומר משחשיכה קנסו מבעוד יום לא קנסו כדי לרחות שלא לפשוט בעי' דאני א"כ תפשוט בעי' דרב ביבי אע"ג דאיכא למירדתי בשנייא קמא ולי בעית למפשט דאני נאמר כשינויא כתרף חיל הכא קמדי ליה כו' מ"מ חדא מנייחו מישפטה ממה נפשך והשתא א"ש דקאמר ואצ"ל לעולם לא תפשוט לא דאני ולא דרב ביבי: ב"שונג"א קנסוס. ומיירי מבעוד יום דהשתא דרב ביבי אע"ג דאיכא למירדתי בשנייא קמא נמי נפשוט בעי' דרב ביבי דלא החזירו דלמטה מ' אסור להחזירה ופוליו מוקמי' מבעוד יום הא פירשתי דאי מצעו"י לא החזירו כ"ש משחשיכה וי"ל דאין לפשוט דהתם מה שלא החזירו משחשיכה אע"ג דאחי לדי חוב טהאת היינו משום מצעו"י דלא שייך טעם זה אללא בני רדיית הפת לעולם אימא דהחזירו: כאן

לא גמסין בני ביתן כיהי"ו
אל תתעב מידו דכעה"ס ויני
דמי תפשוט וזילי טוים נכל
בגדיו יליש.

דאיכא דעשה מקלחה וכדתנין שיהו פטורין אללא אסורין קנסוס רבנן שלא יחזירה אללא היכא דהושיטה משחשיכה דאי שדי ליה מידו על ידי קנס שחשכרטי להחזירה נמלא מתחייב חטאת חס שוגג הוא דעביד ליה עקירה והנחה לא קנסוס רבנן דמוטב שלא תקנסטי משגגרים לנא לדי חילול שבת דאורייתא. ומדלא חישת להכי תפשוט בעי' דרב ביבי דלא נמוטו חכמים מלהעמיד דבריהם מפני חשש שמא לא יעמוד האדם בהם ייעמוד איסור חמור: הדביק פת בתנור. בשבת בשוגג וזכר שהוא שבת קודם שתתפסה וקיימת לן ולקמן דף ק"ו: דרדיית הפת שבות היא שהיא חכמה ואינה מלאכה: הפטור לו. את האיסור מדבריהם וירדנה קודם שתתפסה ויתחייב משום אופה שהוא אב מלאכה'ו או לא החזירו לרדותה והלויא מן התנור: בשוגג לא קנסוס רבנן כו'. ודרב ביבי לא תפשוט מהכא לא לאיסור ולא להיתר דהאי דלא קנסוס בשוגג לאו משום חשש דדינמא שדי להו מידיה הוא אללא משום דלא עבד איסורא במזיד וצורת יד אינה אפילו שבות אי לא משום קנסא והכא לא קניס אללא רדיית הפת שבות היא וגזירה כמנין ומשום קודם שיבא לדי חוב טהאת לא בטלו וגזרם ולאיסור נמי לא תפשוט מתקטפו במזיד דהתם ליכא למוחש דינמא לישינשו שיתחייב מיתה בית דין אללא הכא

כאן דל"ג לעולם לא תפשוט דאע"ג דאיכא שינויא אחריתא דלא תיקשי שני כרייתות אהדי עדין איכא למיפשט דרב ביבי מני בית המדרש מדלא משני איפכא מכלל דלא החזירו ולרשב"א גראה דשפיר גריס ליה

ה א ת"י מיד מכלל טוים
הכא ו:
ב ג ב מ' טוים מכלל
שבת ה"ל כ פתיר ללון
ס טוים אית מ' סת
ויש:

מוסף רש"י

בר פתחי. בני של תלמיד
חסד וירי טו. קנסוס שוגג
אטו מודר. ופליג דמרי
גמסיה קנסא אית ג' גמסין.

תוס' ישנים

א) אית מדי תפשוט הא
דרב ביבי ויהא אחי ליה חזיר
טהאת וי"ל דהכא נמי ויהא
הוא ל' למוטב שם דכי
היה א"ל ניל להויה דרב
כ"י ח"ך ע"ל נב דלחי יודא
חיל טיוב טהאת מ"מ חזיר
חזר טיובתא דילכא חזיר
כרייה והכא נמי אפ"י דלא
אחי ויהא לדי חוב טהאת
ליכא חזיר כהכא: